

פרשת תצוה-פורים

הליכות עולם לוי

(חבקוק ג' ו')

לעילוי נשמת ר' יהודה לוי ז"ל

זמן ר"ת	צאת השבת	חלקת נרות	לוח אור החיים
18:51	18:11	17:20*	י-ם
18:48	18:09	17:17	ת"א
18:48	18:09	17:17	חיפה
18:50	18:11	17:19	ב"ש

* לנוהגים 40 דק': 17:00

תורה אור

אותו כראוי ולא היינו מבינים את מעשיו, כך גם האור שבבית המקדש מעמידנו על כך שהשכינה שורה בישראל, והיא תכלית המקדש, כמו שנאמר ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם, ולכן אחר גמר ביאור כל מלאכת המשכן, ביאר לנו מה יעיד ויעמיד על תכליתו והוא האור המאיר בבית המקדש, שלא לעצמו הוא צריך אלא להאיר לבני ישראל ולכל באי עולם.

והנה רבנו בחיי על הפסוק הנ"ל הביא דברי המדרש שאומר: כתיב, זהו שני מקדשות שהיו לישראל, מקדש ראשון שעמד ת"י שנה, מקדש שני ת"כ שנה, וביחד כתי"ת. ומבאר לנו: והמדרש הזה ירמוז לשני מקדשים והיה ראוי לרמוז גם השלישי העתיד, אבל יתכן לומר כי המדרש הזה אפשר שירמוז על המקדשים שהיה זמנם קצוב, ולפי ששניהם עתידים ליחרב ולהיותם מרמס, לכך נאמר הרמז בשניהם בלשון "כתיב", שהוא לשון כתישה ומרמס, אבל הבית השלישי העתיד אף על פי שלא בא בחשבון לפי שאין זמנו קצוב הנה נרמז במלת "למאור", והוא כלשון קומי אורי כי בא אורך (ישעיה ס, א), והוא הבטחה בבית השלישי בחזרת השכינה, והוא שאמר דוד ע"ה (תהלים כז, א) ה' אורי וישעי, ואמר עוד (שם קיח, כז) אל ה' ויאר לנו, ולפי שאין זמן לעמידת בנינו אבל הוא עומד לעד לעולם, לכך אמר "להעלות נר תמיד" כלומר כי מעלתו תמידית ושוב אינה פוסקת. עכ"ל.

ולפי האמור יתבררו דבריו היטב, שמאחר וכל כונת המשכן כשמו כן הוא להשכין שכינתו בינינו, והאור הוא העמיד על כך, אשר על כן בא מיד הציווי עליו בגמר מלאכת המשכן, ויקחו אליך שמן זית זך, אך לפי שהבורא צופה הכל ויודע ששני בתי המקדשות יחרבו לכן רמזם במילה כתיב, גם את זמנם ת"י ות"כ, וגם את סופם, אך בהמשך הפסוק נרמז לנו הבית השלישי שהוא יאיר לעולם ולא יחרב, ולכן נרמז במילה למאור, וכמו שראינו שהאור עדות לכל באי עולם ששכינה שרויה בישראל, כך גם המאור יהיה זה עדות לעולם, שהמאור יהיה קבוע ולא יתבטל.

והנה מלשון הפסוק ויקחו אליך שמן זך, משמע שהדבר תלוי בנו, וכמו שהאור תלוי באיכות השמן שניתן בו, כך גם אור המאיר בבית המקדש תלוי בשמן שניתן בו, ולפי מה שביארנו שאור זה הוא עדות ולא לאורה, א"כ גם שמן זה צריך להיות בהתאם זך וטוב, המתאים להעיד לכל באי עולם תמיד, שהקב"ה שוכן בתוכנו, ובודאי שתאבים אנהנו לדעת מהו השמן הזה, איזה שמן ניקח בכדי שהאור יאיר לעולם.

ורבנו אור החיים הקדוש מבאר לנו ענין זה וז"ל: ובדרך רמז יתבאר הכתוב על דרך מאמר הובא בספר זוהר חדש (ה.) כי ד' גליות של ישראל כל אחד מהם נגאלו ממנו בזכות אחד, גלות הראשון נגאלו בזכות אברהם אבינו ע"ה, ב' נגאלו בזכות יצחק, ג' בזכות יעקב, והד' תלוי בזכות משה, ולזה

פרשתנו מצד אחד מהוה המשך לפרשת תרומה, בה צויה הקב"ה את משה על בנית המשכן וכל כליו, ובפרשת תצוה מצוה אותו על העובדים בבית המקדש הלא הם הכהנים, ומבאר את בגדי הכהן גדול, הכהנים, וסדר עבודתם בעת כניסתם להתחנך בעבודת ה', ואולם בין המשכן לבין העובדים בו ישנם ב' פסוקים בהם פותחת פרשתנו בציווי על הדלקת המנורה, וְאֶתֶּה תִּצְנֶנָה אֶת כְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ אֵלֶיךָ שֶׁמֶן זֵית זָךְ קֵתִית לְמָאֹר לְהַעֲלֹת נֵר תָּמִיד, בְּאֵהָל מוֹעֵד מִחוּץ לַפֶּתַח וכו'. והדבר תמוה שאין זה המקום לצוות על כך, והמקום המתאים לו הוא היכן שמפרט את סדר הקרבת הקרבנות ממש בבית המקדש, וכמו שבאמת יורש בסוף פרשת אמור (ויקרא כ"ד, ב' וג'), והמעייין שם יראה שאת אותם ב' פסוקים בהם פותחת פרשתנו באותו סגנון כמעט מילה במילה הם כתובים שם, וכמו כן סדר ההדלקה מפורש בתחילת פרשת בהעלותך, ושם היה לו לפרש ממה מדליקים והיכן, ודבר זה רק מגדיל את שאלתנו א"כ למה לכותבם כאן.

והנה בספר החזקוני על התורה כתב: לאחר שגמר לומר כל צווי מלאכת המשכן, פירש לו היאך יתקנו לו אורה. וכן מצינו במעשה בראשית לאחר שנבראו כל עניני הארץ תיקן להם אורה, ואין כאן עיקר המצוה עד פרשת בהעלותך. עכ"ל. ובדבריו מתרץ את שאלתנו, והיינו שאמנם באמת אין זה מקומו העיקרי, אבל לאחר שפירש את כל מלאכת המשכן, עדיין בלי שיאירו אותו אינו מתוקן ומסודר כל צרכו, וכמו בית שיש בו הכל אבל הינו אפל, שאי אפשר להשתמש בו, כך גם כאן פירש היאך יעשו בו אור, ודימה זאת למעשה בראשית, שכן המשכן דומה לתיקון השמים והארץ (וכמו שביארנו בספר וזאת ליהודה מאמר ג' לפרשת ויקהל), וכמו שבמלאכת השמים והארץ אחר שגמר בריאת העולם עשה את המאורות להאיר את הארץ, כך גם המשכן.

ואמנם רבותינו (שבת כ"ב:) על הפסוק האמור בתחילת פרשתנו, מחוץ לפרוכת העדות יערוך וכו', הקשו וכי לאורה הוא צריך, והלא כל ארבעים שנה שהלכו בני ישראל במדבר לא הלכו אלא לאורו של הקב"ה. והיינו שמפשט הכתוב משמע שבאמת המנורה בבית המקדש נעשתה בכדי להאיר, ועל זה קשה להם, שהרי אורו של הקב"ה האיר להם במדבר, א"כ בבית המקדש לשמו הוא צריך שבני ישראל יאירו אותו. ותירצו רבותינו שבאמת אינו לאורה אלא עדות היא לבאי עולם שהשכינה שורה בישראל, ופירשו על ידי נר המערבי שנותן בו שמן כמדת שאר הנרות והוא לא היה נכבה, אלא ממנו היה מדליק כל פעם את הנרות מחדש בכל יום.

ולפי דבריהם נוכל לומר, שכמו שהאור מעמיד אותנו על יופיו וטובו שדל כל דבר, שמבלעדי האור לא היינו רואים

טעון גניזה | נא לא לקרוא בשעת התפילה וקריאת התורה!

להצלחת חן בת רחל, ולרפואה שלימה למיכאל בן שושנה

נתארך הגלות כי כל עוד שאין עוסקים בתורה ובמצות אין משה חפץ לגאול עם בטלנים מן התורה, וזה הוא שרמזו הכתוב כאן באומרו ואתה תצוה את בני ישראל, על דרך כי מלאכיו יצוה (תהלים צא יא), או על דרך אומרם ז"ל אין צו אלא מלכות, כי הוא ימלוך עלינו לעתיד, ותנאי הוא הדבר שיעסקו ישראל בתורה, וזה הוא אומרו ויקחו אליך שמן זית זך, ירמוז אל התורה שנמשלה לשמן, מה שמן מאיר לעולם כך התורה (דב"ר ז ג) והם דברי הזוהר שכתבנו בסמוך, ודקדק לומר זך, שצריכין לעסוק בתורה לשמה בלי שמרים, שהם לקנתר חס ושלום, או להתגדל וכדומה, אלה הם שמריה. ואמר עוד כתיב, פירוש שצריכין לעסוק בתורה ולכתת גופם וכחם. עכ"ל.

הרי מבואר באר היטב שהשמן היא התורה, שאותה אנחנו מצויים ללמוד בכל כוחנו, ואחרת הגאולה מתעכבת, וזכות השמן ואיכותו תלויה בכונתנו, שלא לקנטר ולא להתגדל רק לעשות את רצון ה' וזו התורה נקראת תורה לשמה, ולכן נחרבו בית ראשון ובית שני ובטלה השכינה מישראל, שהתורה היתה ברפיון ולא היתה לשמה כראוי, אבל כאשר נכתת גופנו על התורה ונלמד אותה לשמה יבנה הבית השלישי, והוא יעלה את נר התמיד.

וכאשר נתבונן מי הוא הגואל בכל גלות, נבין שעסק התורה התברר והצטרף והתעלה בכל גלות, ולכן בגלות הראשונה היא גלות מצרים, בה עוד לא היה לנו תורה, נגאלנו בזכות אברהם אבינו ע"ה, שהיה עוסק בחסד ולא ניתנה עדיין תורה, והגלות השניה היא גלות בבל, היה אחר שכבר קיבלנו את התורה אך כאמור לא קיימנוה כראוי וכפי הצורך, והגאולה היתה כבר בזכות יצחק שעסק בתורה יותר מאברהם, שלמד מה שקיבל מאברהם ונוסף לו עוד בשקידתו, וזה היה בימי מרדכי ואסתר, שעל אותו הזמן נאמר ליהודים היתה אורה, ואמרו רבותינו (מגילה ט"ז): אורה זו תורה שבזכותה נגאלו. והגלות השלישית היא גלות יון שהחשיכה עיניהם של ישראל ומנעה מהם את עסק התורה, והגאולה היתה בזכות מסירות נפשם לתורה, והגואל הוא יעקב אבינו, שעליו נאמר תתן אמת ליעקב. אך הגאולה הרביעית היא גלות אדום וישמעאל בה אנו נמצאים עתה, והגאולה תהיה בזכות משה רבנו, מוריד התורה ממש, שלאותה גאולה נזכה רק בזכות עסק התורה כתיב למאור, בכל הכח ולשמה.

והרי לנו שכל הגלויות נועדו לזכך אותנו, בכדי שעסק תורתנו יזדכך יותר, ולכן בכל גאולה אנו זוכים לזכות התורה יותר והתגלותה, עד שהגואל האחרון אינו אלא משה רבנו בכבודו ובעצמו נותן התורה, וכך מובא בזוהר הקדוש שמה שהגואל לעתיד לבוא, ובזה יבואר מדוע נאמר ואתה תצוה ויקחו אליך שמן זית זך, שרק משה רבנו נותן התורה בעצמו יכול לצוות על כך, והוא מבשר אותנו שיבוא על ידי עסקנו בתורה בכל כוחנו, וכאשר מפורש בדברי אור החיים הקדוש. ובזה יתבארו באור חדש דברי התנא דבי אליהו (זוטא פרק א'): שלא חרב העולם אלא מפני פשעה של תורה, ולא חרבה ארץ ישראל אלא מפני פשעה של תורה, וכל הצרות הבאות על ישראל אינו אלא מפני פשעה של תורה, משום שגדולה ורבה היא לפני הקב"ה פשעה של תורה. עכ"ל. והיינו שעסק התורה הוא תכלית העולם ועל ידו שורה שכינה בישראל ומאירים את העולם, ולכן כל הצרות באות בעטיה, לא כעונש ונקמה ח"ו מאת הבורא יתברך, אלא להעמידנו על תכליתנו ולהביא אל התיקון השלם והרצוי.

והנה החיד"א (שהשבוע יחול יום פטירתו), בספרו הנפלא מדבר קדמות (ערך גיהנם אות כ"ו) כתב וז"ל: שלושה

פתחים יש לגיהנם: אחד - פתח המינות האומרים עזב ה' את הארץ, וכל באיה לא ישובו. הפתח השני - פתח התאוות, גלוי עריות ומאכלות אסורות ושאר העבירות, כי אע"פ שמאמינים בה' יתקפם יצרם לעבור. הפתח הג' הוא למבטל תורה, והוא הפתח הגדול. כי עוברי בעמק בבא קמא הנם מעטים, ובבא מצינא יתר על הראשונים, אך בבא בתרא הן רבים בוקעים בתוכו כי לא יתנו אל לבם שהוא חטא. עכ"ל. והיינו שלכח חטא ועוון יש גיהנם משלו, ולפי כמות החוטאים בזה החטא, כך הוא גודל הגיהנם, ולכן הכפירה עם כל זה שהיא חמורה, פתחה מועט, כי מעטים הם החוטאים בה, ואילו ההולכים אחר תאוות ליבם הינם רבים יותר, ואולם המתבטלים מן התורה כמעט כולם, ולכן פתחה עצום ורב.

והשבנו לבאר דבריו בס"ד ע"פ דברי הגמרא בערובין (י"ט). וז"ל: שלושה פתחים יש לגיהנם: אחד במדבר, ואחד בים, ואחד בירושלים. והנה הפתח הקטן מכולם הוא ירושלים, והוא מיועד לאלו שכפרו בה' יתברך, שכן ירושלים היא עיר היראה, וכמו שקראה אברהם אבינו, בהר ה' יראה, וכל הנכנס בה רואה את הניסים והנפלאות שהיו בירושלים ומתעורר לעבוד את ה' וכמו שאמרו שמעולם לא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים. הפתח השני בגודלו הוא המדבר, והוא כנגד ההולכים אחר תאוות ליבם, שכן שם במדבר ריק מכל תאוות, לא אכילה ושתייה ולא שאר הנאות, והוא תיקון לממלאים תאות נפשם, לילך אחר ה' ולהתאוות למצוותיו. הפתח השלישי הגדול מכולם, הוא ללא ספק הים, שכן זה הים גדול ורחב ידים, והוא שני שלישים מן העולם, והוא כמעט לכל באי עולם שהתבטלו מן התורה, וכנגד זה מכניסים אותם אל הים, אשר מרמז אל ים החכמה, וים בגימטריא חמישים, כנגד חמישים שערי בינה, וכבר נאמר שלעתיד לבוא (ישעיה י"א ט') פִּי מְלָאָה הָאֲרֶז דְּעָה אֶת ה' כְּפִיִּים לַיִם מְכֹסִים, שכולם יעסקו בתורה.

נמצא שג' פתחים לגיהנם לפי גודלם ולפי מעשיהם, ובהם נמצא תיקונם, אך מהגדול שבכולם נלמד מה הוא העיקר, עסק התורה שזה התיקון של ישראל והעולם כולו לעתיד לבוא.

ומכל האמור יבוארו דברי המדרש (תנחומא תצוה ח'): אמר לו הקב"ה למשה, אמור להם לישראל בני בעולם הזה הייתם זקוקים לאור בית המקדש ומדליקים נרות בתוכו, אבל לעולם הבא בזכות אותו הנר אני מביא לכם מלך המשיח שהוא משול כנר, שנאמר (תהלים קלב) שם אצמיח קרן לדוד ערכתני נר למשיחי. עכ"ל. ולכאורה אינו מובן איך יזכו בזכות הנרות שהאירו בבית המקדש לאורו של משיח, ואם מפני זכות המצוה שקיימו, הלא הרבה מצוות קיימו בבית המקדש, והקרבות הינם מעמודי העולם.

אך לפי האמור הכונה לאור התורה שכיתתו עצמם ישראל עליה ולמדה, והיא המאירה את אור בית המקדש המשכין שכינתו בישראל, אך בעולם הזה לא עסקנו בה כראוי ולכן האור כבה, אך לעתיד לבוא מכל עסקנו בתורה בכל שנות הגלות, במסירות ובכונה טהורה, שכן עסקנו בה אפילו שלא ראינו את אורה, ולא את השכינה מאירה כנגדה, אך כל האורות הללו, יבנו כלי חזק, נר שלא יכבה לעולם ועד, הוא נרו של מלך המשיח, שיאיר לנו מאורו, ויעיד מעל לכל עדות ששכינה לא זזה מעם ישראל, וממנו נאיר לכל העולם כולו, וכמו שנאמר בהמשך המדרש (שם): אמר הקב"ה בעולם הזה אתם צריכין לנר, אבל לעתיד והלכו גוים לאורך ומלכים לנגה זרחך. ה' יזכנו.